

Winst maken en tegelijk de aarde sparen – dat kan

En sombere toon overheerst rond de VN-top over duurzaamheid in Rio de Janeiro. Gezien de ervaringen van de klimaatconferentie in Kopenhagen eind 2009, is dit waarschijnlijk terecht. Ook de Nederlandse situatie stemt niet bepaald hoopvol. Op het punt van klimaatbeleid en duurzaamheid heeft het kabinet Rutte-I het vrijwel geheel laten afweten. In de verkiezingsstrijd horen we er weinig over.

Natuurlijk is de invloed van Nederland op de internationale politiek beperkt, maar we moeten tenminste proberen in eigen land orde op zaken te stellen. Doordat sociale ontwikkelingen besmettelijk zijn, kunnen zelfs maatregelen in ons kleine land wereldwijd inspirerend werken.

Welke ambities zouden onze politici moeten formuleren ten aanzien van klimaatverandering en duurzaamheid?

Met betrekking tot de eurocrisis groeit het besef dat alleen bezuinigen niet werkt. Er zijn ook diepgaande veranderingen nodig die leiden tot economische groei, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en klimaatverandering. Er zijn talloze mogelijkheden om economie en ecologie met elkaar te verenigen en zogeheten 'groene groei' te bereiken.

Onze oosterburen tonen hoe dat kan. Onder de leus *Wir schaffen die Energiewende* ontstaat gaandeweg een ambitieus programma om de CO₂-uitstoot met 40 procent te verminderen in 2020 ten opzichte van 1990. Ofschoon er rond dit programma talrijke problemen zijn, stimuleert het de bedrijvigheid en creëert het banen. Dat Duitsland tot de sluiting van alle kerncentrales heeft besloten zonder dit doel aan te passen, getuigt van groot vertrouwen in zijn eigen innovatie- en aanpassingskracht.

Er zijn inmiddels verrassende resultaten geboekt. Niemand had het voor realistisch gehouden dat het aandeel duurzaam opgewekte elektriciteit de afgelopen zes jaar zou verdubbelen, naar circa 20 procent in 2011. Toch gebeurde dit. De voorgenomen hoogspanningsverbindingen van Noord- naar Zuid-Duitsland volgen precies het advies dat de denktank European Climate Foundation en adviesbureau McKinsey twee jaar geleden gaven in het rapport *Roadmap 2050*, om voor elkaar te krijgen dat de wisselende opbrengst van wind en zon kan worden uitgewisseld. Natuurlijk kan de CO₂-uitstoot

tijdelijk toenemen als de kerncentrales sluiten, maar de energietransitie heeft door dit besluit ook een forse impuls gekregen.

Wat is het Duitse geheim? Het idee dat een doel net buiten je bereik dwingt tot innovatie en leidt tot economische groei. Vergelijk het met een voornemen om af te vallen. Het is voor de meeste mensen gemakkelijker haalbaar om vijf kilo af te vallen dan één kilo. In het eerste geval moet je innoveren en nieuw gedrag ontwerpen, in het tweede denk je dat je er met wat kleine aanpassingen ook wel komt. De hoognodige drastische reductie van CO₂-uitstoot vereist nieuwe sociale patronen en niet louter kleine aanpassingen.

Vorig jaar vroeg de Duitse overheid of haar recept ook zou kunnen werken voor heel Europa. Het rapport *A New Growth Path for Europe* – ondergetekende Roland Kupers is er mede-auteur van – geeft het antwoord en beveelt aan de Europese doelstelling voor vermindering van de CO₂-uitstoot in 2020 te verhogen van 20 naar 30 procent. Dit zal volgens computermodellen 6 miljoen nieuwe banen scheppen in de hele Europese economie, inclusief energie-intensieve sectoren als chemie, bouw, cement en staal. Ook zal het leiden tot 6 procent extra economische groei.

Nederland lijkt precies de andere kant op te gaan en richt zich liever voorzichtig op wat haalbaar is met de bestaande techniek. Zo sluit men innovatie bij voorbaat uit. Behalve dat dit een tragedie voor het klimaat is, is het ook jammer voor de concurrentiepositie van Nederland.

Groei via innovatie en een gunstig investeringsklimaat zijn nodig. Een angstig toekomstbeeld en het belasten van vervuilers levert niet genoeg op. Zoals de deze week overleden Nobelprijswinnaar Elinor Ostrom ooit heeft beschreven, ligt de oplossing noch in pure marktwerking, noch in direct ingrijpen van de overheid, maar in het scheppen van het juiste speelveld.

Een redelijk drastische verandering van de westerse leefwijze zal eveneens nodig zijn, maar deze is alleen te bereiken door doelen te schetsen die inspirerend werken, innovatie aanwakkeren en ondernemingszin stimuleren. De uitdaging voor de wereldleiders, en de Nederlandse po-

litici in verkiezingstijd, is om zulke doelen te formuleren. Laten we met betrekking tot duurzaamheid en klimaatverandering eens proberen om Duitsland met 2-1 te verslaan!

Roland Kupers is verbonden aan THINK in Amsterdam en de Universiteit van Oxford, en is oud-bestuurder bij Shell. **Herman Philipse** is universiteitshoogleraar wijsbegeerte aan de Universiteit Utrecht.

Kan de wereldbevolking nog groeien, de welvaart stijgen en de aarde toch worden gespaard? Hierover begint vandaag een VN-top in Rio de Janeiro. **Roland Kupers** en **Herman Philipse** zijn optimistisch. Maar **Richard Tol** niet. Economische groei, banen én duurzaamheid? Onzin.